

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

**Силабус навчальної дисципліни**  
**«Вступ до спеціальності: реабілітаційна психологія»**

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Обсяг навчальної дисципліни</b>                      | Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредитів ЄКТС.                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни</b> | За розкладом занять. Час і місце (номер лекційного залу, аудиторії, лабораторії, студії тощо) проведення навчальної дисципліни визначається відповідно до затвердженого розкладу занять.<br>м. Одеса, Воробйова, 11                                                                                                                                         |
| <b>Викладач(-і)</b>                                     | Євген Опря, д.мед.н., професор, завідувач кафедри<br>Тетяна Чернова, к.мед.н., доцент кафедри<br>Інга Пенюва, к.психол.н., асистент кафедри                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Контактна інформація</b>                             | Е-mail: <a href="mailto:tatyana.chernova@onmedu.edu.ua">tatyana.chernova@onmedu.edu.ua</a><br>Очні консультації:<br>з 14.00 до 16.00 четвер, з 9.00 до 12.00 субота<br>Он-лайн консультації за домовленістю з викладачем з 16.00 до 18.00 у будні, з 9.00 до 12.00 субота<br>Посилання на он-лайн консультації надається кожній групі під час занять окремо |

**КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

**АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Предметом вивчення* навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності: реабілітаційна психологія» - розкрити теоретичні аспекти процесу реабілітації людини, види реабілітації, досягти рівня наукової і професійної підготовки в цій галузі, відповідно до державних та європейських стандартів

*Мета* навчальної дисципліни – «Вступ до спеціальності: реабілітаційна психологія» опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей та результатів навчання, необхідних для соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб.

*Завдання:* Здобувачі освіти в процесі вивчення дисципліни отримують знання і навички, що необхідні для аналізу розвитку поглядів на реабілітацію людини в медицині та психології; ознайомлення з сучасними принципами та підходами в реабілітаційному процесі; орієнтування в основних принципах та методах психології реабілітаційного процесу; вивчення, аналіз та узагальнення практики та досвіду застосування методів

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

психологічного супроводу соціально-психологічної реабілітації людини; побудови оптимальної моделі поведінки при спілкуванні із клієнтами та колегами, а також сприятиме самостійному опрацюванню ними різноманітної наукової літератури; використовувати найбільш основні психологічні закономірності, які слід враховувати як при теоретичному дослідженні, так і при інтерпретації його результатів; досконало володіти теоретичними основами та найважливішими концептуальними положеннями побудови різноманітних діагностичних процедур; знати і вміти дотримуватись основних вимог щодо організації та специфіки проведення психологічного дослідження; виробляти здатність до формулювання робочих гіпотез та визначення дослідницьких завдань; оволодівати основними дослідницькими техніками при діагностиці найрізноманітніших психологічних явищ; засвоювати необхідні вміння щодо володіння інструментарієм для перевірки об'єктивності і точності одержаної інформації.

*Очікувані результати*

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

*знати:*

- історію розвитку поглядів на процес відновлення фізичних, професійних та соціальних функцій людини;
- загальні основи психології реабілітаційної діяльності;
- сучасні методи реабілітаційної психології;
- прикладні аспекти психології реабілітаційної діяльності.

*вміти:*

- орієнтуватись в основних теоретичних положеннях та практичних методах реабілітаційної психології;
- адекватно оцінювати застосування принципів реабілітаційного процесу;
- професійно застосовувати основні сучасні методики в реабілітаційній діяльності;
- вести дискусію з проблемних питань психології реабілітаційної діяльності;
- опрацьовувати інформаційні джерела з нових методів та методик психологічного супроводу реабілітації людини.
- здатність і готовність до особистісного та професійного самовдосконалення, саморозвитку.

*Кінцеві цілі дисципліни*

1. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загально-освітній культурний рівень.
2. Осмислювати професійні завдання, проблеми і задачі з позицій гуманістичних духовних цінностей.
3. Демонструвати розуміння сутнісного змісту категорій, теоретичних понять і законів психології та здатність оперувати ними у професійній діяльності
4. Виявляти і прогнозувати тенденції перебігу особистісних, міжособистісних та групових психічних процесів на основі знання їх закономірностей.
5. Здійснювати пошук необхідної для професійної діяльності інформації з різних джерел, зокрема, з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
6. Вміти реферувати наукові джерела, обґрунтовуючи власні позиції щодо їх

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

змісту та робити самостійні висновки.

7. Спроможність самостійно обирати й застосовувати валідний та надійний психодіагностичний інструментарій і технології психологічного супроводу й допомоги вгалузі охорони здоров'я.
8. Вміти формулювати мету і завдання досліджень та розгортати їх відповідно до цих формулювань.
9. Критично аналізувати й оцінювати достовірність одержаних результатів психологічних досліджень, формулювати на їх основі аргументовані висновки.
10. Презентувати результати власних досліджень усно і письмово, зокрема, у формі тез, есе, за допомогою мультимедійних засобів.
11. Спроможність шукати власні способи вирішення психологічних проблем, що виникають у процесі професійної діяльності, аргументовано пропонувати їх зацікавленим суб'єктам.
12. Розуміти в усіх видах професійної діяльності важливість збереження та зміцнення соматичного і психічного здоров'я (власного й навколишніх), що інтегрується у почуттєвий стану загального благополуччя (згідно з стратегією ВООЗ).

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Форми навчання*

Буде викладений у формі лекцій, практичних занять та організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

*Методи навчання.* Використовуються словесні, наочні та інтегративні методи навчання. Під час вивчення дисципліни здобувачам освіти надається можливість засвоїти знання та вміння у форматі он-лайн з використанням ресурсів E-mail, ZOOM, Teams, Viber з урахуванням технічних можливостей кожного здобувача. Викладачі, закріплені за окремою групою, знаходяться в контакті в режимі он-лайн. Передбачена очна форма переважно для консультацій та відпрацювання практичних навичок з надання фахової психологічної допомоги на базі кафедри у встановлені дні та часи черговим викладачем.

*Теми*

1. Реабілітаційна психологія: мета, завдання, зв'язок з іншими дисциплінами.
2. Організаційний аспект реабілітаційної психології.
3. Загальні питання реабілітації.
4. Теоретичні питання реабілітаційної психології.
5. Основи психологічної реабілітації.
6. Реабілітація в системі охорони здоров'я.
7. Вступ до предмету психологічної реабілітації.
8. Реабілітаційні психологічні технології при хворобах залежності.
9. Теоретичні аспекти психологічної допомоги при кризових станах.
10. Теоретичні аспекти психологічної допомоги при афективних розладах.
11. Теоретичні основи реабілітації осіб, що побували в екстремальних ситуаціях.
12. Загальні аспекти психологічної реабілітаційної допомоги при психічних розладах.
13. Основи психологічної реабілітаційної допомоги при психосоматичних захворюваннях.
14. Основи психологічної реабілітації при онкозахворюваннях.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

15. Загальні аспекти психологічної реабілітації при неврозах.
16. Теоретичні аспекти психологічної реабілітації осіб, що пережили травматичний досвід.
17. Теоретичні основи психологічної реабілітації осіб, що постраждали від війни.
18. Теоретичні основи психологічної реабілітації ветеранів війни.
19. Теоретичні засади психологічної реабілітації переміщених осіб.
20. Практичні методики роботи в психологічній реабілітації різних категорій осіб.

***Перелік рекомендованої літератури***

***Основна:***

1. Основи загальної і медичної психології, психологічного здоров'я та міжособового спілкування [Текст]: підручник для студентів мед. училищ, коледжів, академій та інститутів медсестринства / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. - 3 - е видання, переробл. і доповн. - К. : ВСВ" Медицина", 2021. - 312 с.
2. Медична психологія [Текст] : підручник для студ. мед. вищ. навч. закл. Т1. : Загальна медична психологія / за ред. Г.Я.Пилягіної [Пилягіна Г.Я., Хаустова О.О., Чабан О.С., Аймедов К.В., Асеева Ю.О.]. - Вінниця : Нова Книга, 2020. - 288 с.
3. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи Том 1: навчальний посібник / за заг. ред. Пророк Н. — Київ: «Сварог», 2023.
4. Застосування психотерапевтичних технологій у наданні допомоги постраждалим з проявами посттравматичного стресового розладу: практичний посібник / Я. М. Омельченко, З.Г. Кісарчук, Т.С. Гурлева, Г. П. Лазос [та ін.]; за ред. Я.М. Омельченко. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 256 с.
5. Менеджмент когнітивних симптомів та реабілітаційна терапія (CogSMART) при черепномозковій травмі. Посібник для фахівців / [Е. В. Твамлі, С. К. Нунен, Г. Н. Савла та ін.] / Перекладачі Асонов Д.О., Українська Я.С., Комова Ж.С., Осадчий А.О. / Наукові редактори Чабан О.С., Хаустова О.О. // – Київ, 2020. – 70 с.

***Додаткова:***

1. Мисула І.Р., Бакалюк Т.Г., Голяченко А.О., Сидлярук Н.І., Мисула Ю.І., Мисула М.С., Завіднюк Ю.В. Система реабілітації в Україні та шляхи її вдосконалення. Здобутки клінічної і експериментальної медицини. 2019. № 3. С. 177-182.
2. Про реабілітацію в сфері охорони здоров'я: Закон України № 1053-IX від 3 грудня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>
3. Модернізація менеджменту та публічного управління в системі охорони здоров'я: кол. монографія за науковою ред. д.е.н. Шкільняка М.М., д.е.н. Желюк Т.Л. Тернопіль, Крок, 2020. 560 с.
4. Показання та протипоказання до проведення психологічної реабілітації військовослужбовців після виконання завдань в екстремальних (бойових) умовах і. Приходько, д.психол.н., проф., нач. центру (ORCID 0000-0002-4484-9781) Національна академія Національної гвардії України, Харків УДК 159.9:355/351.74:616.895 <http://dcpp.nuczu.edu.ua/images/2022-2/1-4.pdf>
5. Матвієць Л.Г. Важливі підходи до налагодження комунікацій між лікарем і пацієнтом із залежністю від психоактивних речовин [Текст] / Л.Г. Матвієць// Сімейна медицина.- 2019.- No 5-6.- С.14-17.
6. Свінціцький А.С. Взаєморозуміння між лікарем і пацієнтом як запорука ефективності здійснюваного лікування [Текст] / А.С. Свінціцький/ Практикуючий лікар.- 2019.- No4.- С.61-65.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

7. USMLE Step 1 Lecture Notes: Behavioral Science and Social Science - 2018 by Kaplan Medical
8. Лист МОН № 1/9-363 від 16.07.2021р. «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2021-2022 н.р.
9. Лист МОН від 30.11.2020 № 6/1427-20 «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти»

**Електронні інформаційні ресурси**

1. Указ Президента України "Про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні" <https://www.president.gov.ua/documents/5332020-35809>
  2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-18#Text>
  3. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_g71#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text)
  4. Розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження складу міжвідомчої робочої групи з питань розроблення проекту Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні» <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-skladu-mizhvido-a134r>
  5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009—2015 роки «Безбар'єрна Україна» <https://www.kmu.gov.ua/npas/232167617>
  6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення приміщень, що надаються дільничним виборчим комісіям звичайних виборчих дільниць для організації їх роботи та проведення голосування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-2020-%D0%BF#Text>
  7. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14> - Закон України «Про охорону дитинства».
  8. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2961-15> – Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні»
  9. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1545-2000-%EF> - Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. № 1545 «Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей з інвалідністю».
  10. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1197-07> - Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 р. № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини з інвалідністю та Порядку їх складання».
  11. <http://zakon.rada.gov.ua>. - Закон України
- Електронні джерела літератури здобувачі освіти можуть знайти на сайті [onmu.edu.info](http://onmu.edu.info)

**ОЦІНЮВАННЯ**

**Поточний контроль**

До контрольних заходів належить *поточний контроль*. Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на практичних заняттях. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів: усне опитування; тестові завдання; написання наукових повідомлень. Поточне оцінювання здобувачів вищої освіти відбувається на кожному занятті (повинно бути опитано не менше 30% здобувачів вищої освіти). Поточна навчальна діяльність здобувача оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою: «5», «4», «3», «2».

*Самостійна робота здобувача*, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється при поточному контролі.

**Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

|     |                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| «5» | Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні практичної задачі, впевнено демонструє практичні навички, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє критичне мислення.               |
| «4» | Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної практичної задачі, демонструє практичні навички з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє критичне мислення. |
| «3» | Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні практичної задачі, демонструє практичні навички з суттєвими помилками.                                                             |
| «2» | Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні практичної задачі, не демонструє практичні навички.                                                                                                 |

*Форми і методи підсумкового контролю: іспит.*

До іспиту допускається здобувач, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

### **САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється на останньому занятті.

### **ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізнень:*

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

*Використання мобільних пристроїв:*

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

*Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.